

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 9Co/100/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2216211150
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 01. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubica Spálová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2022:2216211150.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Ľubica Spálová a sudcov: JUDr. Peter Duman a JUDr. Silvia Hýbelová v spore žalobcov: 2. S. A., nar. XX.XX.XXXX, adresa N. H. M. č. XX, zast. splnomocnencom: Mgr. Z. C., nar. XX.XX.XXXX, adresa Z. H. X, C., 3. Z. A., nar. XX.XX.XXXX, adresa N. H. M. XXX, a 4. E. C., nar. XX.XX.XXXX, adresa Z. XXX, proti žalovanej: C. E., nar. XX.XX.XXXX, adresa N. H. M. č. XX, zast. advokátkou: JUDr. Ivana Hutňanová, so sídlom Krížna 38, Bratislava, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, na odvolanie žalobcov proti rozsudku Okresného súdu Dunajská Streda z 21.01.2020, č. k. 5C/204/2016-177, takto

rozhodol:

- I. Odvolací súd konanie o odvolaní podanom Mgr. Z. C. v mene pôvodnej žalobkyne 1 zastavuje.
- II. Napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo vzťahu k žalobcovi 2 a žalovanej potvrdzuje.
- III. Žalovanej priznáva voči žalobcovi 2 nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania.
- IV. Žalovanej nepriznáva voči žalobkyniam 3 a 4 nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu (výrok I), ktorou sa už nebohá žalobkyňa 1 domáhala určenia svojho vlastníckeho práva k pozemku - parc. č. 231/1 záhrady o výmere 868 m² v k. ú. N. (ďalej len „sporný pozemok“), po zmene žaloby jeho prikázania do spoluvlastníctva žalobkyne 1 a žalobcu 2, ktorý do konania neskôr pristúpil, v rovnakom pomere s odôvodnením, že sporný pozemok previedla darovacou zmluvou do bezpodielového spoluvlastníctva svojho syna (žalobcu 2) a jeho manželky (žalovanej), ktorá ale po rozvode manželstva opakovane porušuje dobré mravy voči žalobkyni, v dôsledku čoho dňa 17.03.2016 požiadala žalovanú o vrátenie daru. Súd prvej inštancie priznal žalovanej nárok na náhradu trov konania vo výške 100 % (výrok II) a vyslovil, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozsudku v samostatnom uznesení (výrok III).

2. Vykonaným dokazovaním prvoinštančný súd zistil, že na základe darovacej zmluvy zo 16.08.1990 žalobkyňa 1 darovala manželom žalobcovi 2 a žalovanej sporný pozemok. Písomnou výzvou žalobkyňa žiadala o vrátenie daru od žalovanej z dôvodu opakovaného hrubého porušovania dobých mravov, urážok jej rodiny, neposkytnutia pomoci v chorobe, hrubého správania k žalobcovi 2 a dlhodobého odmietania prítomnosti žalobkyne 1 v dome žalovanej. Žalovaná a žalobca 2 boli manželia od 11.11.1989 do 21.12.2015. Návrh na rozvod podal žalobca 2 pre nedostatok komunikácie, rozdielnosť pováh a názorov na spolužitie v manželstve. Z potvrdenia Obvodného oddelenia Policajného zboru v Gabčíkove z 08.06.2016 pod číslom DU-105/GA-2016, vyplynulo, že žalobca 2 nahlásil priestupok žalovanej proti občianskemu spolunažívaniu. Rovnako tak žalovaná v dňoch 07.01.2016 a 19.05.2016 podala

oznámenia na žalobcu 2, ktorý ju mal fyzicky napadnúť a v druhom prípade spôsobiť zranenia, ktoré doložila lekárskou správou zo 17.05.2016. Priestupkové konanie bolo zastavené, pretože skutok sa nepodarilo preukázať z dôvodu nedostatku dôkazov. Následne žalobca 2 podal dňa 01.08.2016 trestné oznámenie na žalovanú pre trestný čin krivého obvinenia. Zdravotné problémy žalobkyne 1 boli zdokladované prepúšťacou správou Národného ústavu srdcových a cievnych chorôb v Bratislave z 09.11.2013, bola jej zistená ischemická choroba srdca. Z poslednej prepúšťacej správy vyplynulo, že žalobkyňa 1 má emocionálny strach, a chronickú bolesť, ktorá už ustupuje, pričom je odkázaná na lieky.

3. Súd prvej inštancie vec právne posúdil na základe § 3, § 7 a § 630 Občianskeho zákonníka (zák. č. 40/1964 Zb. - ďalej len „OZ“) a dospel k záveru, že žalobe nie je možné vyhovieť. Z ustanovenia § 630 OZ vyplýva, že vrátenia daru sa môže domáhať len darca, teda len darca je nositeľom subjektívneho práva na vrátenie daru. Žalobca 2, ktorý v zmluvnom vzťahu vystupoval ako obdarovaný, nie je nositeľom subjektívneho práva domáhať sa vrátenia daru, teda nie je v spore aktívne vecne legitimovaný. V prípade žalobkyne, ktorá poskytla dar bývalým manželom, s odkazom na citované zákonné ustanovenia vyplýva, že predpokladom úspešného uplatnenia práva darcu na vrátenie daru nie je akékoľvek nevhodné správanie sa obdarovaného alebo len samotná jeho nevďačnosť, ale také správanie sa, ktoré s ohľadom na všetky okolnosti konkrétneho prípadu možno kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov. Pri posudzovaní, či určité konkrétne správanie sa obdarovaného možno považovať za hrubé porušenie dobrých mravov, treba pritom vychádzať z princípu vzájomnosti. To znamená, že treba brať do úvahy a hodnotiť aj správanie sa darcu, zistiť, či tento sám sa nespráva voči obdarovanému v rozpore s dobrými mravmi a či práve jeho správanie sa nie je príčinou nevhodného správania sa obdarovaného voči nemu alebo členom jeho rodiny. V kladnom prípade by sa totiž nemohol darca úspešne domáhať vrátenia daru, lebo reakciu obdarovaného i keby bola taktiež nevhodná, nebolo by možné kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov. Išlo by v takom prípade o spoločensky nežiadúcu vzájomnú komunikáciu medzi darcom a obdarovaným, ktorú by sotva bolo možné charakterizovať ako hrubé porušenie dobrých mravov zo strany obdarovaného. Výnimkou by bolo iba také správanie sa obdarovaného, ktoré by bolo v zrejmom nepomere k správaniu sa samotného darcu (Rozsudok NS SR 2 Cdo 5/1997 zo dňa 28.08.1997). Ak darca využije právo na vrátenie daru podľa § 630 OZ, zaniká darovací vzťah okamihom, kedy jeho prejav vôle došiel obdarovanému. Týmto okamihom sa obnovujú pôvodné právne vzťahy. Správanie žalovanej k daryni a členom jej rodiny nie je v rozpore so všeobecne uznávaným pravidlám vzťahu k bývalej svokre a manželovi, či ostatným blízkym osobám. Skutočnosť, že sa dlhé roky nenavštevovali, nebolo možné považovať za hrubé porušenie dobrých mravov (rozsudok NS SR z 30.01.1998, sp. zn. 2Cdo/81/1997). Ani jeden zo svedkov nepotvrdil, že by sa žalovaná na verejnosti hanlivo vyjadrovala na adresu žalobkyne 1, alebo jej rodiny. Hoci komunikácia medzi žalobkyňou a žalovanou viazla 20 rokov, ako poznamenala svedkyňa E. H., žalovaná sa ponúkla pomôcť. Poskytnutú pomoc zo strany žalovanej a postoj žalobkyne 1 k tomu potvrdil aj svedok R. A., syn žalovanej a žalobcu 2, keď on osobne chodil pomáhať matke, keď otec bol pracovne zaneprázdnený. Žalobkyňu 1 aj on vnímal ako dominantnú osobu. Žalobkyňa 1 nemala rada, keď jej niekto oponoval, to ho odrádzalo aj od návštev starých rodičov. Pokiaľ ide o konflikty medzi (bývalými) manželmi, návrh na rozvod podával žalobca 2, ktorý tvrdil, že ho žalovaná týrala. Žalovaná poukázala na nadmerné požívanie alkoholu žalobcom, ktoré boli dôvodom nezhôd. Žalobca 2 pritom nepoprel návštevy pohostinstva, ale v akom stave sa vracal domov, nebolo preukázané ani v rozvodovom konaní. Z trestných oznámení, ako aj zo spôsobu vyriešenia priestupkov nebolo jednoznačne preukázané, ako došlo k ublíženiu na zdraví žalovanej. Za hrubé porušenie dobrých mravov obdarovaným v zmysle § 630 OZ nemožno považovať ani podanie neopodstatneného podnetu na začatie trestného stíhania darcu alebo blízkej osoby darcu (rozsudok NS SR sp.zn. 3Cdo/53/2006). Výsledok trestného oznámenia pre krivé obvinenie podané žalobcom 2 voči žalovanej už žalobcovia nezdokladovali. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že vzniknutý negatívny stav vo vzťahu medzi daryňou a obdarovanou nebol od počiatku, vznikol postupom času, a tento stav vyvolala žalobkyňa svojím odmietavým správaním k žalovanej, čo sama aj potvrdila, keď si žalovaná dovolila jej protirečiť, odmietnutím pomoci v jej chorobe a chorobe manžela, hoci žalovaná pomoc poskytnúť vždy chcela. Žalovaná dar prijala, s manželom postavili rodinný dom na nehnuteľnosti za pomoci jej rodičov, čo žalobcovia nepopreli. Keďže sa tvrdenia žalobcov o hrubom správaní obdarovanej voči darcovi nepreukázali, súd žalobu v celom rozsahu zamietol aj voči žalobkyňi 1. O trovách rozhodol podľa § 255 ods. 1 a 2 CSP.

4. Proti rozsudku sa v mene žalobkyne 1 odvolala Mgr. Z. C. (označená ako jej právna zástupkyňa) a žiadala, aby ho odvolací súd zrušil a rozhodol v zmysle zmenenej žaloby, pretože rozhodnutie vychádza z nesprávneho posúdenia veci, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym

skutkovým zisteniam, konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, keďže predmetný rozsudok je nepreskúmateľný pre nezrozumiteľnosť a zmätočnosť. Opísala vzťahy medzi stranami s dôrazom na konflikty a jeho negatívne prejavy, ktoré viedli žalobkyňu 1 k žiadosti o vrátenie daru. Tvrdila, že obvinenia žalobcu 2 voči žalovanej boli vykonštruované. Žalovaná bránila v užívaní domu, ktorý bývalí manželia postavili na spornom pozemku. Žalovaná sa dopustila správania porušujúceho dobré mravy voči žalobkyňi 1 spočívajúceho v neposkytnutí pomoci v chorobe a starobe a správania voči blízkym osobám, t. j. členom rodiny žalobkyne 1 spočívajúceho v hrubom osočovaní na verejnosti a krivom obviňovaní. Namietala, že súd prvej inštancie nesprávne vyhodnotil dôkazy (fotografie, listiny a svedecké výpovede) a podrobne rozviedla, ako tieto dôkazy hodnotí ona.

5. Včasným odvolaním žalobca 2 rozsudku súdu prvej inštancie vytýkal nesprávne skutkové zistenia, nesprávne právne posúdenie veci a nepreskúmateľnosť a žiadal, aby odvolací súd rozsudok zrušil a žalobe vyhovel. Bolo preukázané, že správanie žalovanej je v rozpore s dobrými mravmi. Svedkovia, ktorí malo dosvedčiť tvrdenia žalovanej, zhodne uvádzali len to, čo od nej počuli. Spochybňoval tvrdenia žalovanej o ich vzájomnom vzťahu a o jej vzťahu so žalobkyňou 1. Zopakoval svoj pohľad na vec a odkázal na výpovede svedkov, ktoré ho podporujú. Účastníkom konania je preto, lebo sporný pozemok nadobudol spolu so žalovanou do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ktoré ešte nie je vysporiadané.

6. Žalovaná vo vyjadrení k odvolaniu podanému v mene žalobkyne 1 navrhla napadnutý rozsudok potvrdiť, pretože je vecne správny. V odvolaní žalobkyňa 1 vo väčšine bodov len opakuje skutočnosti, ktoré tvrdila v konaní pred súdom prvej inštancie, avšak neuvádza, v čom spočívajú odvolacie dôvody vo vzťahu k týmto skutočnostiam. Žalobkyňa 1 vo výzve na vrátenie daru, ako aj v samotnej žalobe tvrdila, že „žalovaná opakovane na môjho syna psychicky útočí, a to aj s použitím rôznych okultných rituálov“. Z písomných podaní ani z ústnych prednesov žalobkyne počas konania na súde prvej inštancie nevyplýva, že by žalobkyňa „presmerovala“ adresáta tvrdeného správania žalovanej z osoby žalobcu 2 na svoju osobu ako to teraz tvrdí v odvolaní. Ak žalobkyňa 1 mala v úmysle v konaní preukazovať dobré mravy porušujúce správanie žalovanej praktizovaním okultných rituálov a mágie, bolo výlučne jej vecou, aby to aj vierohodne preukázala, pretože žalovaná nemala žiadnu možnosť sa voči takýmto nezmyslom účinne brániť a rovnako aj súd prvej inštancie nemal v tomto smere inú možnosť ako na tieto tvrdenia a fotografie neprihliadať, resp. nevyvodzovať z nich žiadne skutkové zistenia a právne závery. Žalovaná v konaní výslovne poprela, že bráni žalobcovi 2 v užívaní domu a dodala, že ide o účelové tvrdenie žalobkyne 1, keďže žalobca 2 ani nemá záujem o užívanie domu, pretože žije v C. so svojou novou partnerkou. Žalobkyňa 1 nemala preukazovať (len) svoj komplikovaný zdravotný stav, ten žalovaná v konaní nikdy nepopierala, ale mala preukázať svoje vlastné tvrdenie, že napriek jej komplikovanému zdravotnému stavu jej žalovaná neposkytuje potrebnú pomoc a v tomto smere ovplyvňuje aj vnuka žalobkyne 1. Žalobkyňa 1 vo svojej výpovedi na pojednávaní konanom dňa 17. 09. 2019 sama potvrdila, keď uviedla, že nikdy žalovanú o pomoc nežiadala, keď ona sama sa neponúkala, a že jej vzťah k žalovanej je „žiadny“. Žalobkyňa v bode 1 odvolania tvrdí, že z dokazovania vyplynulo, že vzťah žalovanej voči žalobkyňi a jej manželom od začiatku nebol dobrý. Žalobkyňa 1 však už neuvádza, z ktorých konkrétnych dôkazov uvedené vyplynulo. Žalovaná poukazuje na to, že žalobkyňa 1 tvrdila ako jeden z dôvodov na vrátenie daru to, že ju a členov jej rodiny žalovaná opakovane hrubo urážala a ohovárala na verejnosti. Počas celého konania na súde prvej inštancie však žalobkyňa 1 neuviedla, kedy a na akom mieste na verejnosti malo k tomuto správaniu žalovanej dôjsť, pred akými konkrétnymi osobami (keďže na naplnenie pojmu „verejnosť“ sa vyžaduje prítomnosť minimálne troch osôb) a akými konkrétnymi slovami a výrazmi mala žalovaná hrubo urážať a ohovárať. Ani žalobca 2 nepotvrdil tvrdenia žalobkyne. Preto ak súd prvej inštancie vyhodnotil vykonané dokazovanie tak, že ním neboli preukázané tvrdenia žalobkyne 1 o tom, že sa žalovaná voči nej a členom jej rodiny správala v rozpore s dobrými mravmi, postupoval logicky a správne, pretože opak z vykonaného dokazovania jednoznačne nevyplýval. Žalobkyňa 1 namietala nezrozumiteľnosť textu v napadnutom rozhodnutí. Žalovaná v tomto smere dodáva, že ide o vadu, ktoré nemajú za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozhodnutia.

7. Žalovaná vo vyjadrení k odvolaniu žalobcu 2 zopakovala, že odvolací súd by mal napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť. Keďže žalobca 2 bol podľa darovacej zmluvy obdarovaný, nie darcom, nie je nositeľom subjektívneho práva domáhať sa vrátenia daru, a teda nemá aktívnu vecnú legitimáciu v tomto konaní. Navyše, žalobca 2 sa domáhal, aby súd autoritatívne vyslovil, že tu je určité právo, t. j. aby súd vyslovil existenciu jeho (spolu)vlastníckeho práva k darovanému pozemku, avšak žalobca 2 už je (spolu)vlastníkom darovaného pozemku a ako vlastník je zapísaný v katastri nehnuteľností, pričom

jeho vlastnícke právo nebolo zo strany žalovanej popreté, ani inak spochybnené a právne postavenie žalobcu 2 ako vlastníka darovaného pozemku nie je neisté a ani žalovanou žiadnym spôsobom ohrozené. Odhladiac od nedostatku aktívnej vecnej legitímácie na strane žalobcu 2, žalobca 2 nemá ani naliehavý právny záujem na určení, že je (spolu)vlastníkom darovaného pozemku. Nedostatok vecnej legitímácie a naliehavého právneho záujmu je dôvodom na zamietnutie žaloby. Žalovaná sa nestotožňuje s odvolacou argumentáciou žalobcu, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaného dokazovania k nesprávnym skutkovým zisteniam. Žalobca 2 v odvolaní ani netvrdí žiadnu takú skutočnosť, ktorá by nasvedčovala nesprávnemu hodnoteniu dôkazov súdom prvej inštancie v zmysle záverov vyplývajúcich z vyššie uvedených súdnych rozhodnutí a rovnako žalobca 2 v odvolaní netvrdí ani zrejmy logický rozpor, či zrejmy nesúlady medzi vykonanými dôkazmi a z nich vyvedenými skutkovými zisteniami. Žalobca 2 nikde v odvolaní neuvádza, v čom spočíva nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie.

8. Odvolaciu repliku v mene žalobkyne 1 podala opäť Mgr. Z. C., ktorá uviedla, že tvrdenia žalovanej sú účelové, jednostranné a absurdné a polemizovala so skutkovými okolnosťami, ktoré žalované prezentovala a s hodnotením dôkazov. Žalovaná iba opakovane poukazuje na okolnosti, ku ktorým sa už žalovaná vyjadrila a ktoré aj namietala.

9. Žalobca 2 v odvolacej replike uviedol, že žalovaná neuvádza nič nové. Žiadal, aby súd rozhodol v prospech jeho matky, žalobkyne 1, keďže darovaný pozemok patril jej, ona ho zdedila po svojich rodičoch, k záhrade má citový vzťah, je to jej život a každodenná náplň, na týchto pozemkoch prežila celý život, ťažko na nich pracovala, a preto žalobca 2 absolútne nechápe, prečo si žalovaná nárokuje tento dar. Zopakoval svoj postoj k hodnoteniu svedeckých výpovedí a vzťahy strán k nim, opätovne poprel tvrdenie žalovanej o tom, že ju fyzicky napadol a o požívaní alkoholu žalobcami.

10. Žalovaná sa v odvolacej duplike vyslovila, že požiadavka žalobcu 2, aby sa sporný pozemok vrátil žalobkyňi 1 (z dôvodov, ktoré sú uvedené v predchádzajúcom bode) je úplne iracionálna, svedčiaca absolútnemu nepochopeniu zmluvného vzťahu založeného darovaním. Toto vyjadrenie žalobcu 2 nasvedčuje tomu, že celý spor o vrátenie daru bol vyvolaný účelovo, dôvody na vrátenie daru sú vykonštruované a tendenčné so snahou po rozvode manželstva žalovanej so žalobcom 2 zbaviť žalovanú vlastníctva darovaného pozemku. Žalobkyňa 1 v odvolacej replike neuvádza žiadnu skutkovú ani právnu argumentáciu spôsobilú spochybniť závery súdu prvej inštancie a v podstate len opakuje svoje skutkové tvrdenia, takže žalovaná nepovažuje za potrebné opätovne sa k týmto tvrdeniam žalobkyne vyjadrovať.

11. Podaním v mene oboch žalobcov sa Mgr. Z. C. vyjadrila, že nedostatok vecnej legitímácie a naliehavého právneho záujmu preukazovali žalobcovia písomným podaním zo dňa 19.3.2018, dôvody odvolania obaja žalobcovia podrobne uviedli vo svojich odvolaniach, preto nie je účelné opätovne ich uvádzať, k vierohodnosti svedka R. A. sa vyjadrili v podaní zo 17.06.2020. Zotrváva na tvrdeniach, že žalovaná bráni žalobcovi 2 v užívaní ich spoločného rodinného domu, skutkový stav je taký že dom aktuálne obývajú žalovaná so synom, jeho priateľkou a jej dvoma deťmi. Opätovne dôrazne odmietla tvrdenia žalovanej, že „celý spor o vrátenie daru bol vyvolaný účelovo, dôvody na vrátenie daru sú vykonštruované a tendenčné so snahou po rozvode manželstva žalovanej so žalobcom 2, zbaviť žalovanú vlastníctva darovaného pozemku a to bez akéhokoľvek skutkového pokladu“. Dôvody žalobcovia uviedli počas konania pred prvostupňovým súdom, na konanie žalovanej, ktoré potvrdili aj svedkovia žalovanej, poukazovali žalobcovia v záverečnej reči na pojednávaní dňa 31.01.2020, v odvolaní a vo vyjadrení zo dňa 17.06.2020.

12. Ďalšie podania v odvolacom konaní strany do spisu nedoručili.

13. Keďže žalobkyňa 1 počas odvolacieho konania zomrela, odvolací súd uznesením z 02.11.2021, č. k. 9Co/100/2020-330 rozhodol tak, že v konaní pokračuje s jej dedičmi (žalobkyňami 3 a 4) s výnimkou žalobcu 2, ktorý už je beztak stranou konania.

14. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 zák. č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku) po zistení, že odvolania boli podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že podané odvolania majú zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) a že odvolatelia použil zákonom prípustné odvolacie dôvody [§ 365 ods. 1 písm. b), f) a h) CSP], preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných

rozsahom (§ 379 CSP) a dôvodmi odvolania (§ 380 ods. 1 CSP), s prihliadnutím ex offio na prípadné vady týkajúce sa procesných podmienok (§ 380 ods. 2 CSP), súc pritom viazaný skutkovým stavom ako ho zistil súd prvej inštancie bez potreby zopakovať alebo doplniť dokazovanie (§ 383 CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario), keď miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku bolo oznámené na úradnej tabuli a na webovej stránke súdu aspoň 5 dní pred jeho vyhlásením (§ 219 ods. 3 CSP), zistil, že nie sú splnené procesné podmienky na konanie o odvolaní podanom v mene žalobkyne 1 a odvolanie žalobcu 2 nie je opodstatnené.

15. Pokiaľ ide o odvolanie podané v mene žalobkyne 1 (Z. A., zomr. XX.XX.XXXX), odvolací súd nemohol preskúmať vecnú správnosť napadnutého rozsudku vo vzťahu k nej, pretože neboli splnené procesné podmienky na to, aby odvolací súd o tomto odvolaní ďalej konal.

16. Ak odvolanie podáva v mene strany iná osoba ako jej zástupca bez toho, aby bolo preukázané jej oprávnenie na zastupovanie strany v konaní, ide o nedostatok procesnej podmienky konania, ktorý možno odstrániť. Súd je povinný skúmať splnenie tejto procesnej podmienky v každom štádiu konania, t. j. aj v odvolacom konaní a ak nie je splnená vyzvať stranu na jej odstránenie. Procesným dôsledkom neodstránenia tohto nedostatku je zastavenie konania (§ 161 ods. 3 CSP).

17. V preskúmvanej veci z obsahu odvolania žalobkyne 1 vyplýva, že odvolanie proti rozsudku súdu prvej inštancie podala Mgr. Z. C., ktorá sa označila ako jej zástupkyňa. Plnomocenstvo, ktoré by preukazovalo jej oprávnenie konať za žalobkyňu pred súdom (§ 89 ods. 1 CSP) ale k odvolaniu nepripojila. Zo spisu je zrejmé, že žalobkyňu 1 zastupovala v prvoinštančnom konaní na základe plnomocenstva zo 17.03.2016 (č. I. 19). Vychádzajúc zo zápisnice z pojednávania z 04.06.2019 (č. I. 112), ktorej obsah je pre súd smerodajný, pretože jej pravdivosť nebola spochybnená (§ 205 CSP), odvolací súd zistil, že plnomocenstvo na zastupovanie žalobkyne 1 (vtedajšia) zástupkyňa na tomto pojednávaní vypovedala. V okamihu tohto oznámenia sa výpoveď plnomocenstva stala voči súdu účinnou (§ 92 ods. 3 CSP), v dôsledku čoho zástupkyňa zaniklo oprávnenie konať za žalobkyňu 1, čo platilo aj v čase podania sporného odvolania. Tento procesný nedostatok konania sa odvolací súd pokúšal odstrániť tým, že Mgr. Z. C. vyzval, aby predložila plnomocenstvo, z ktorého vyplýva jej oprávnenie zastupovať žalobkyňu 1 v konaní pred súdom v tejto veci vrátane úkonov vykonaných v období po vypovedaní plnomocenstva, ku ktorému došlo na pojednávaní 04.06.2019. Výzva jej bola doručená 09.06.2021, no plnomocenstvo doposiaľ nepredložila. Odvolací súd žalobkyňu 1 nevyzýval, pretože táto v priebehu odvolacieho konania zomrela.

18. Keďže sa odvolaciemu súdu nepodarilo odstrániť nedostatok procesnej podmienky konania, musel konanie o odvolaní žalobkyne 1, ktoré v jej mene podala Mgr. Z. C., podľa § 161 ods. 3 v spojení s 378 ods. 1 CSP zastaviť.

19. Čo sa týka odvolania žalobcu 2, predmetom prieskumu odvolacieho súdu, s poukazom na rozsah odvolania a žalobcom 2 uplatnenú odvolaciu argumentáciu, bolo posúdiť, či súd prvej inštancie postupoval správne, keď žalobu zamietol z dôvodu, že žalobca 2 nie je aktívne vecne legitimovaný na vrátenie daru.

20. Pôvodne sa žalobkyňa 1 domáhala určenia svojho vlastníckeho práva k spornému pozemku s odôvodnením, že ho previedla darovacou zmluvou zo 16.08.1995 do bezpodielového spoluvlastníctva svojho syna (žalobcu 2) a žalovanej, ktorá ale po rozvode manželstva v roku 2015 opakovane porušuje dobré mravy voči jej osobe, v dôsledku čoho dňa 17.03.2016 požiadala žalovanú o vrátenie daru. Spolu so žalobcom 2, ktorý medzičasom pristúpil do konania, žiadala, aby im súd prikázal do spoluvlastníctva sporný pozemok v rovnakom pomere. Súd prvej inštancie zmenu žaloby pripustil uznesením z 24.10.2018, č. k. 5C/204/2016-92. Skutkový základ žaloby zostal nezmenený.

21. Žalobca 2 v súvislosti s dôvodom zamietnutia žaloby vo vzťahu k nemu nevzniesol žiadne relevantné odvolacie námietky. Vyjadril sa len v tom zmysle, že je stranou sporu, pretože sporný pozemok bol darovaný do bezpodielového spoluvlastníctva manželov - žalobcu 2 a žalovanej. Z tohto vyjadrenia ale vôbec nie je zrejmé, v čom vidí pochybenie súdu prvej inštancie. Je totiž zrejmé, že žalobca 2 bol a stále je stranou prebiehajúceho konania (aktuálne v postavení na strane žalobcu). Vo zvyšku svojho odvolania sa zmeral na polemiku so závermi súdu prvej inštancie týkajúcimi sa splnenia podmienok na vrátenie daru podľa § 630 OZ, najmä z hľadiska správania žalovanej.

22. Darca sa môže domáhať vrátenia daru, ak sa obdarovaný správa k nemu alebo členom jeho rodiny tak, že tým hrubo porušuje dobré mravy (§ 630 OZ).

23. Právo darcu domáhať sa vrátenia daru vzniká darcovi okamihom správania obdarovaného, ktoré naplňuje znaky uvedené v § 630 OZ. K platnosti právneho úkonu darcu smerujúceho k vráteniu daru je z hľadiska jeho určitosti nevyhnutné, aby v ňom darca celkom zreteľne a jednoznačne uviedol tie konkrétne skutočnosti, v ktorých vidí hrubé porušenie dobrých mravov obdarovaným voči nemu alebo členom jeho rodiny. Úkon darcu smerujúci k vráteniu daru môže byť obsiahnutý priamo v žalobe; aj v nej musí však žalobca dostatočne presne, určito a konkrétne opísať skutkové okolnosti, z ktorých vyvodzuje opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 10.12.2015, sp. zn. 3Cdo/616/2015).

24. Súd prvej inštancie žalobu vo vzťahu k žalovanému 2 zamietol pre nedostatok aktívnej vecnej legitímácie. Aktívnou vecnou legitímáciou sa rozumie také hmotnoprávne postavenie, z ktorého vyplýva subjektu - žalobcovi ním uplatňované právo (nárok), respektíve mu vyplýva procesné právo si tento hmotnoprávny nárok uplatňovať. Preskúvanie vecnej legitímácie, či už aktívnej (existencia tvrdeného práva na strane žalobcu), alebo pasívnej (existencia tvrdennej povinnosti na strane žalovaného) je imanentnou súčasťou každého súdneho konania. Súd vecnú legitímáciu skúma vždy aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiadajú účastníci konania nenamieta.

25. Z vyššie citovaného ustanovenia § 630 OZ je nepochybné, že právo domáhať sa vrátenia daru patrí len darcovi. Správne preto súd prvej inštancie konštatoval, že len darca je nositeľom subjektívneho práva na vrátenie daru. Zo skutkového stavu zisteného prvoinštančným súdom vyplýva, že darovaciu zmluvu, ktorou sa previedlo vlastnícke právo k spornému pozemku, uzatvárala na strane darcu žalobkyňa 1 a na strane obdarovaných žalobca 2 a žalovaná. Keďže žalobca 2, ktorý v zmluvnom vzťahu vystupoval ako obdarovaný, nie je nositeľom subjektívneho práva domáhať sa vrátenia daru, nesvedčí mu aktívna vecná legitímácia na prikázanie do daru do spoluvlastníctva spolu so žalobkyňou 1 v rovnakom pomere (či na určenie o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam) na skutkovom základe tvrdenom v žalobe (ani v znení jej neskoršej zmeny).

26. Čo sa týka námietky žalobcu 2 súvisiacej s niektorými zmätočnými formuláciami použitými súdom prvej inštancie, odvolací súd poznamenáva, že tieto sa netýkajú tej časti odôvodnenia napadnutého rozsudku, v ktorom súd prvej inštancie posudzoval subjektívne právo žalobcu 2 uplatnené prejednávanou žalobou a na to nadväzujúcu aktívnu vecnú legitímáciu na jeho strane. V tomto rozsahu je napadnutý rozsudok dostatočne jasný, zrozumiteľný a určitý a nevyvoláva o myšlienkovom postupe súdu prvej inštancie žiadne pochybnosti.

27. Odvolací súd na základe skutočností, ktoré boli medzi stranami nesporné, zhodne s prvoinštančným súdom dospel k záveru, že žalobca 2 nie je aktívne vecne legitímovaný v konaní o prejednávanej žalobe, v dôsledku čoho s ňou nemôže uspieť.

28. Na základe všetkých vyššie uvedených úvah odvolací súd dospel k záveru, že napadnutý rozsudok je vo vzťahu k žalobcovi 2 vecne správny, v dôsledku čoho ho v tejto časti podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP potvrdil (výrok II).

29. Pri rozhodovaní o náhrade trov odvolacieho konania (§ 262 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 CSP) vychádzal odvolací súd z plného úspechu žalovanej v odvolacom konaní, a preto jej podľa § 255 ods. 1 CSP priznal voči neúspešnému žalobcovi 2 nárok na ich plnú náhradu (výrok III). O výške náhrady trov rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozhodnutia samostatným uznesením. Čo sa týka žalobkyň 3 a 4, tieto boli z procesného hľadiska takisto neúspešné, no odvolací súd ako dôvod osobitného zreteľa v zmysle § 257 CSP posúdil tú skutočnosť, že stranami konania sa stali v dôsledku smrti žalobkyne 1 až v priebehu odvolacieho konania na základe rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré bolo potrebné vydať z dôvodu § 63 ods. 2 CSP. Tieto žalobkyne žalobu, ani odvolanie nepodali a nevyvinuli žiadnu procesnú aktivitu, ktorou by svoje práva uplatňovali alebo bránili a nemožno im pričítať zodpovednosť za to, že odvolanie v mene žalobkyne 1 podala osoba bez oprávnenia na taký úkon. Z týchto dôvodov odvolací súd s použitím § 257 CSP žalovanej nárok na náhradu trov konania voči žalobkyniam 3 a 4 nepriznal (výrok IV).

30. Tento rozsudok prijal senát pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a

ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).